

HABSBURSKIE KOMNATY PRZEPYCHU

Polnisch

ALBERTINA

O historii pałacu

Albertina w Wiedniu zalicza się do najbardziej znaczących kolekcji dzieł sztuki na świecie. Od roku 1805 mieści się ona w jednym z najbardziej okazałych klasycystycznych pałaców Europy. Jej nazwa wywodzi się od księcia Alberta Sasko-Cieszyńskiego, założyciela tej kolekcji i zięcia Marii Teresy. Pomiędzy rokiem 1802 a 1804 książę Albert kazał rozbudować barokowy miejski pałac hrabiego Silva-Tarouca o imponujące skrzydło komnat przepychu, wzniesione przez belgijskiego architekta Louisa de Montoyer. Wytworne wyposażenie w stylu Louis-seize (Ludwika XVI) przybyło z francuskich królewskich warsztatów dworskich z Paryża i Wersalu. W roku 1822 arcyksiążę Karol, adoptowany syn i spadkobierca księcia Alberta, polecił na nowo zaprojektować te odtąd habsburskie komnaty przepychu w stylu francuskiego empire i zlecił Josephowi Danhauserowi wyposażenie pałacu w szlachetne meble i kunsztowne parkiety. Wielkopański historyczny wygląd elewacji pałacu z roku 1867 wywodzi się od arcyksięcia Albrechta, najstarszego syna Karola. Pomiędzy rokiem 1895 a 1897, w ostatniej fazie wyposażania pałacu, za panowania bratanka Albrechta i adoptowanego syna arcyksięcia Fryderyka, powstał tak zwany „Apartament hiszpański“, jedyna stała rezydencja hiszpańskiej rodziny królewskiej poza jej własnym krajem.

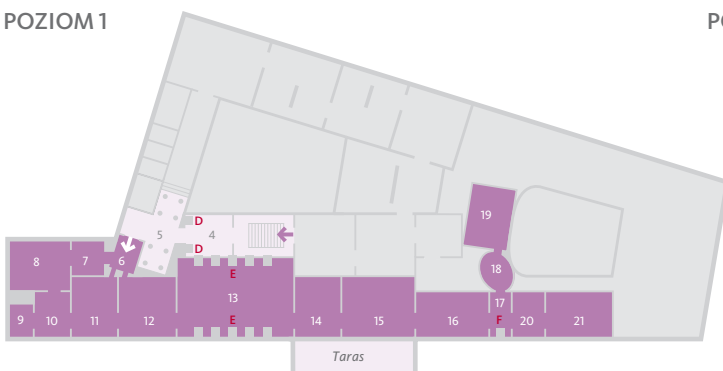
Jakob Alt, Pałac księcia Alberta Sasko-Cieszyńskiego, 1816 © Wiedeń, Albertina

Habsburskie Komnaty Przepychu

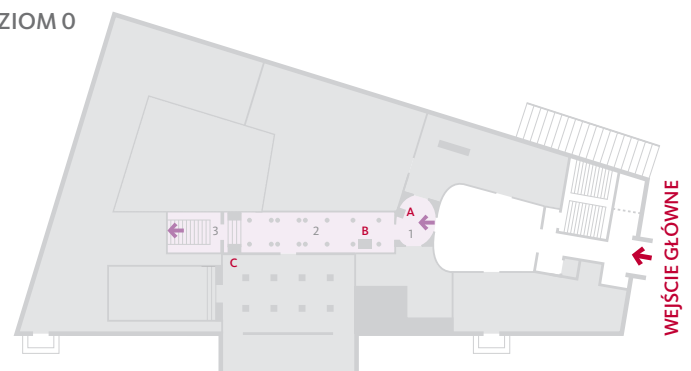
„Habsburskie Komnaty Przepychu“ obejmują 21 komnat, które rozciągają się przez dwie kondygnacje pałacu. Ich przestrzennym i reprezentatywnym centrum jest Sala muzealna, która po obu stronach ma królewskie apartamenty. Po wywłaszczeniu z pałacu, dokonanego przez Republikę Austrii w roku 1919, te ociekające przepychem reprezentacyjne pomieszczenia służyły jako skład, biblioteka i biura. Po wielu dekadach upadku, przede wszystkim po drugiej wojnie światowej, za dyrektora Klausa Albrechta Schrödera zaczęto odrestaurowywać główne komnaty przepychu oraz historycznych elewacji. Dziś te pełne precjozów komnaty ponownie uwodzą swych gości do pełnej przepychu krainy klasycyzmu, podczas gdy ponownie odnowione elewacje świadczą o wybijającej się pozycji pałacu i wielkopańskiej randze swoich habsburskich mieszkańców.

Legenda	
1	Hol Minerwy
2	Kolumnada
3	Schody Sfinksa
4	Pierwszy Westybul
5	Drugi Westybul
6	Pokój kominkowy
7	Prywatny gabinet
8	Sypialnia arcyksięcia Karola
9	Gabinet złoty
10	Pokój piśmienniczy
11	Salon herbaciany
12	Pokój bilardowy
13	Sala muzealna
14	Salon powitalny
15	Pokój audiencji
16	Pokój rokokowy
17	Gabinet Wedgwooda
18	Gabinet owalny
19	Pokój, w którym zmarł arcyksiążę Karol
20	Mały Apartament Hiszpański
21	Duży Apartament Hiszpański
A	Posąg Minerwy (Josef Klieber)
B	Spoczywający wojownik
C	Sfinksy
D	2 muzy (Johann Martin Fischer)
E	Apollo i dziewięć muz (Josef Klieber)
F	Popiersie Alberta Sasko-Cieszyńskiego (Franx Xaver Messerschmidt)

POZIOM 1

POZIOM 0

Mieszkańcy

1794–1822

Książę Albert i arcyksiężna Maria Krystyna

Książę Albert Saski (1738-1822) ożenił się w roku 1766 z ukochaną córką Marii Teresy, arcyksiężną Marią Krystyną (1742-1798). Jako prezent ślubny otrzymał m.in. księstwo Cieszyn (Teschen) i odtąd przyjął nazwisko Alberta Sasko-Cieszyńskiego. W roku 1780 para zmieniła miejsce zamieszkania na Brukselę, jako namiestnicy Austriackich Niderlandów. Już w roku 1792 oboje uciekli przed nadciągającymi francuskimi oddziałami rewolucyjnymi z powrotem do Wiednia i zamieszkali w dawnym pałacu hrabiego Silva-Tarouca w Baszcie Augustiańskiej (Augustinerbastei), którą podarował im cesarz Franciszek II/I. W latach 1802-1805 książę Albert kazał umieścić w pałacu swoją słynną kolekcję grafiki, w 1816 poprzez formułę fideikomis określił ją jako dobro niezbywalne i niepodzielne. Wspomnienie swego założyciela kolekcja ta przechowuje niejako do dnia dzisiejszego, dzięki użytemu pierwszy raz w roku 1870 określeniu „La collection Albertina“.

1822–1847

Arcyksiążę Karol i księżniczka Henrietta

W roku 1822 pałac odziedziczył adoptowany syn księcia Alberta, arcyksiążę Karol (1771-1847), który poślubił heską księżniczkę Henriettę von Nassau-Weilburg (1797-1829). Arcyksiążę Karol, sławny zwycięzca Napoleona w bitwie pod Aspern (21/22 maja 1809), w latach 1822-1825 zlecił gruntowną przebudowę pałacu Józefowi Kornhäusel. W tym pałacu księżna Henrietta w roku 1823 przystroiła dla swoich dzieci to bożonarodzeniowe drzewko, które w całej Austrii ugruntowało tradycję ubierania choinek.

1847–1895

Arcyksiążę Albrecht

Arcyksiążę Albrecht (1817-1895), najstarszy syn arcyksięcia Karola, już od dzieciństwa był przeznaczony do kariery wojskowej. Jego pomnik jeźdźca przed pałacem czci go jako zwycięzcę bitwy pod Custozą (1866). W roku 1847 arcyksiążę Albrecht odziedziczył majątek i posiadłości swojego ojca i dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii, jak napęd parowy w traktorach, zdobył ogromny majątek.

1895–1919

Arcyksiążę Fryderyk

Arcyksiążę Fryderyk (1856-1936) po śmierci swojego ojca w roku 1874 został adoptowany przez arcyksięcia Albrechta. Ten głównodowodzący Cesarskiej i Królewskiej Armii (k. u. k. Armee) podczas I wojny światowej, został w roku 1919 wywłaszczony i stracił pałac wraz z przechowywaną tam kolekcją grafiki. Jego rodzina udała się na emigrację do Węgier, przy czym pozwolono jej zabrać ze sobą wszystkie dobra ruchome, jak kryształowe żyrandole, dywany i komplety wypoczynkowe. Niegdyś pełne przepychu „Habsburskie Komnaty Przepychu“ od roku 1920 używane były jako pomieszczenia wystawowe, składy, biblioteka i biura.

Anonim, Albert Sasko-Cieszyński, 1777; © Albertina, Wiedeń | Alexandre Roslin, Arcyksiężna Maria Krystyna, 1778; © Albertina, Wiedeń; długotrwały depozyt Austriackiej Biblioteki Narodowej w Wiedniu (Österreichische Nationalbibliothek, Wien) | Georg Decker (po Anton Einsle), Arcyksiążę Karol Austriacki, po 1847; © Albertina, Wiedeń | Johann Nepomuk Ender, Księżniczka Henrietta von Nassau-Weilburg z jej najstarszym synem arcyksięciem Albrechtem, bez daty rocznej; © Albertina, Wiedeń | Georg Decker, Arcyksiążę Albrecht, bez daty rocznej; © Albertina, Wiedeń | Anonim, Arcyksiążę Fryderyk, bez daty rocznej; © Albertina, Wiedeń

Książę Albert Sasko-Cieszyński

Arcyksiężna Maria Krystyna

Arcyksiążę Karol

Księżniczka Henrietta von Nassau-Weilburg

Arcyksiążę Albrecht

Arcyksiążę Fryderyk

Komnaty przepychu

Pokój kominkowy, Prywatny gabinet i Sypialnia Plan sytuacyjny → pomieszczenia 6, 7 i 8

Do pomieszczeń „Habsburskich Komnat Przepychu“ dochodzi się poprzez owalny *Hol Minerwy*, z nadnaturalnej wielkości posągami tej bogini, którego autorem jest Józef Klieber (1823). Dalej, do komnat przepychu w części *Piano Nobile*, prowadzą *Kolumnada* oraz *Schody Sfinksa*. Przez *Pierwszy i Drugi Westybul* i wzniesiony w roku 1885 *Pokój kominkowy* oraz mały, szczególnie bogato wyposażony *Prywatny gabinet* dociera się do byłej *Sypialni arcyksięcia Karola*. Pierwotnie na ścianach znajdowały się kosztowne jedwabne obicia, które zostały zdjęte przez arcyksięcia Fryderyka, który miał w zwyczaju organizować tutaj swoje ekskluzywne spotkania przy papierosie.

Gabinet złoty i Pokój piśmienniczy Plan sytuacyjny → pomieszczenia 9 i 10

W *Pokoju piśmienniczym* „Habsburskie Komnaty Przepychu“ prezentują cały swój przepych. Szlachetne dekoracje i ekskluzywne materiały przekazują autentyczny wygląd ociekających przepychem komnat po przekształceniach dokonanych przez arcyksięcia Karola (1822-25). Sąsiedni *Gabinet złoty* potwierdza wysoką jakość i nadzwyczajne bogactwo wyposażenia wnętrza za panowania księcia Alberta. Specjalny stop (23-karatowe złoto, ½ k srebro, ½ k miedź) do dziś nosi zarejestrowaną nazwę marki „Złoto Albertyńskie“ („Albertina-Gold“).

Salon herbaciany i Pokój bilardowy Plan sytuacyjny → pomieszczenia 11 i 12

Salon herbaciany, z obiciami w kolorze karminowoczerwonym, oraz znajdujący się tuż obok, utrzymany w żółtej tonacji *Pokój bilardowy* mają zadziwiającą historię: wyposażenie tych obydwu komnat zostało zamienione w roku 1867 przez arcyksięcia Albrechta. W tym celu przesunięto ściankę działową wokół osi okna, następnie wymieniono wszystkie elementy dekoracyjne boazerii oraz okna, jak również podłogi. (Apropos „herbaty“, po niemiecku „Tee“: od roku 1895 do Wiednia dostarczano masło TE.E.-Butter z Te(schener) E(rzherzoglichen) Molkerei, czyli z Cieszyńskiej Arcyksiężęcej Mleczarni, o czym jeszcze dziś przypomina określenie „Teebutter“.) *Pokój bilardowy* służył wieczornym przyjemnościom szlachetnie urodzonym, przy czym szczególnie książę Albert oraz arcyksiężę Karol preferowali grę w bilarda zamiast hazardowej gry w karty.

Sala muzealna Plan sytuacyjny → pomieszczenie 13

Sala muzealna służyła jako jadalnia oraz stanowiła reprezentacyjne tło dla pełnych splendoru wieczorów i wystawnych bali. Pięć okazałych kryształowych żyrandoli pozwalało błyszczeć temu centrum „Habsburskich Komnat Przepychu“, a 258 dodatkowo zakotwionych w biegnącym dookoła fryzie rozetowym świec zanurzało tę salę w morzu światła. Do tego okazałego wyglądu swoją cegiełkę dokładają też kosztowne okładziny stiukowo-marmurowe ścian i pilastrów oraz połączone drzwi i dekoracje. Nazwa tej sali wywodzi się od cyklu figur „Apollo i dziewięć muz“. Naturalnej wielkości figury z piaskowca z imitującą marmur białą polerowaną powierzchnią są również dziełem Józefa Kliebera, który wykonując tę pracę inspirował się dziełami rzeźbiarza Antonio Canova.

Sypialnia arcyksięcia Karola; © Albertina, Wiedeń / Foto: Anna Blau; Meble: długotrwałe depozyty Austriackiego Muzeum Sztuki Stosowanej / Sztuki Współczesnej w Wiedniu (MAK – Österreichisches Museum für angewandte Kunst / Gegenwartskunst, Wien) | Salon herbaciany; © Albertina, Wiedeń / Foto: Andreas Hofe | Pokój piśmienniczy; © Albertina, Wiedeń / Foto: Rupert Steiner; Meble: długotrwałe depozyty Austriackiego Muzeum Sztuki Stosowanej / Sztuki Współczesnej w Wiedniu (MAK – Österreichisches Museum für angewandte Kunst / Gegenwartskunst, Wien) | Sala muzealna; © Albertina, Wiedeń / Foto: Andreas Hofe

Sypialnia arcyksięcia Karola

Salon herbaciany

Pokój piśmienniczy z Gabinetem złotym w tle

Sala muzealna

Komnaty przepychu

Salon powitalny oraz Pokój audiencji Plan sytuacyjny → pomieszczenia 14 i 15

Te obydwa reprezentacyjne pokoje księżniczki Henrietty von Nassau-Weilburg przekazują autentyczny obraz austriackiego stylu empire, ponieważ ich wyposażenie zostało zachowane w niemalże niezmiennym stanie od roku 1823. Do tego francuskiego stylu przylgnął nimb rewolucyjności, dlatego dwór cesarski oraz arystokracja nie ceniły go wysoko. Faworyzowały one styl biedermeier. Historyczne meble, najszlachetniejsze forniry z drewna cytrynowego, mahoni i palisandru, zdobienia bogato połączone techniką połysku i matowania, oraz delikatne malunki na suficie i ścianach świadczą o dużym kunszcie oraz dobrym guście ich twórców.

Pokój rokokowy Plan sytuacyjny → pomieszczenie 16

Pokój rokokowy jest jedynym pokojem komnat przepychu w stylu tak zwanego „drugiego rokoko”. Arcyksiążę Albrecht, który na wielkim malowidle jest przedstawiony podczas swoich ostatnich manewrów, kazał urządzić ten pokój na nowo w roku 1875. Ten był gabinet księżniczki Henrietty von Nassau-Weilburg po jej śmierci (1829) służył sześcioru dzieciom jako sala lekcyjna. Arcyksiążę Karol przykładał dużą wagę do szerokiego wykształcenia humanistyczno-przyrodniczego i wspierał innowacyjne plany nauczania oraz liberalnie myślących pedagogów. Wśród nich znalazł się prawnik i botanik Ludwig Ritter von Köchel, który swój opublikowany w roku 1862 spis dzieł Mozarta („Köchel-Verzeichnis“) poświęcił swojemu byłemu uczniowi arcyksięciu Albrechtowi.

Gabinet Wedgwooda Plan sytuacyjny → pomieszczenie 17

Specyficzny charakter nadają temu małego gabinetowi cztery duże, wbudowane w ścianę, drewniane tablice, których naturalistyczne, pełne fantazji i kompozycyjnie pracołonne malowidła tematyzują cztery żywioły: ziemię, wodę, ogień i powietrze. Godne wzmianki są też kosztowne porcelanowe tabliczki angielskiej manufaktury Josiah Wedgwood, które są wbudowane w drewniane tablice i przedstawiają sceny mitologiczne. Zdobity one do roku 1792 „Templem Solei” w parku brukselskiego zamku Laeken księcia Alberta i podczas ucieczki w 1792 zostały zabrane do Wiednia.

Gabinet owalny i Pokój, w którym zmarł arcyksiążę Karol Plan sytuacyjny → pomieszczenia 18 i 19

Ściany *Gabinetu owalnego*, co jest godne uwagi nie są udekorowane jedwabiem, lecz tapetami papierowymi. Arkusze tapet, sporządzone według wzoru w „zieleni szwajfurckiej”, są w całości wykonane ręcznie, tak jak historyczny prototyp z roku 1829. W sąsiednim *Pokoju, w którym zmarł arcyksiążę Karol*, stoją trzy pary mebli Józefa Danhausera należące do oryginalnego wyposażenia z roku 1823, między innymi trwałe depozyty Austriackiego Muzeum Sztuki Stosowanej / Sztuki Współczesnej w Wiedniu (MAK – Österreichisches Museum für angewandte Kunst / Gegenwartskunst, Wien). Świadczą one o dużym kunszcie tej znanej ze swego doskonałego wzornictwa wiedeńskiej manufaktury.

Apartament hiszpański Plan sytuacyjny → pomieszczenia 20 i 21

„Apartament hiszpański” powstał w roku 1895 za panowania arcyksięcia Fryderyka jako stały i jedyny apartament-rezydencja hiszpańskiej rodziny królewskiej poza jej terytorium. Tutaj aż do roku 1918 mieszkała siostra Fryderyka, Maria Krystyna, małżonka zmarłego w roku 1885 hiszpańskiego króla Alfonsa XII, oraz jej urodzony w roku 1886 syn Alfons XIII, podczas ich wielokrotnych pobytów w Wiedniu. Wskutek zniszczeń wojennych, ze składającego się niegdyś z siedmiu pomieszczeń apartamentu, po roku 1952 zachowały się tylko Mały i Duży Apartament, które wyposażono ponownie w ich oryginalne meble Józefa Danhausera.

Pokój audiencji; © Albertina, Wiedeń / Foto: Andreas Hofer | Pokój rokokowy; © Albertina, Wiedeń / Foto: Andreas Hofer | Gabinet Wedgwooda; © Albertina, Wiedeń / Foto: Andreas Hofer | Pokój, w którym zmarł arcyksiążę Karol; © Albertina, Wiedeń / Foto: Anna BlaU | Gabinet owalny; © Albertina, Wiedeń / Foto: Anna BlaU; Meble: długotrwałe depozyty Austriackiego Muzeum Sztuki Stosowanej / Sztuki Współczesnej w Wiedniu (MAK – Österreichisches Museum für angewandte Kunst / Gegenwartskunst, Wien) | Mały Apartament Hiszpański; © Albertina, Wiedeń / Foto: elwoods.at; Meble: długotrwałe depozyty Austriackiego Muzeum Sztuki Stosowanej / Sztuki Współczesnej w Wiedniu (MAK – Österreichisches Museum für angewandte Kunst / Gegenwartskunst, Wien) | Duży Apartament Hiszpański; © Albertina, Wiedeń / Foto: Andreas Hofer

Pokój audiencji

Pokój rokokowy

Gabinet Wedgwooda

Góra: Pokój, w którym zmarł arcyksiążę Karol
Dół: Gabinet owalny

Mały Apartament Hiszpański

Duży Apartament Hiszpański

ALBERTINA

Albertinaplatz 1
1010 Wien
T: +43 (0)1 534 83-0
F: +43 (0)1 534 83-199
E: info@albertina.at
www.albertina.at

GODZINY OTWARCIA

Codziennie 10 –18
Środa 10–21

ALBERTINA